

SELETUSKIRI

maeluministri määruse „Merekeskkonna bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemide kaitse ning taastamise toetus” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrus „Merekeskkonna bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamise toetus” kehtestatakse kalandusturu korraldamise seaduse (edaspidi *KTKS*) § 19 lõike 1 ja § 21 lõike 2 alusel.

Määruse eesmärk on Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava 2014–2020 (edaspidi *rakenduskava*) meetme „*Merekeskkonna bioloogilise mitmekesisuse kaitse ja taastamine — kaasaaitamine mere bioloogiliste ressursside paremale haldamisele või kaitsmisele; staatiliste või liikuvate struktuuride ehitamine, paigaldamine või ajakohastamine; NATURA 2000 alade ja mereruumi kaitsealade kaitse- ja majandamiskavade ettevalmistamine; merekaitsealade, sh NATURA 2000 alade majandamine, taastamine ja seire; keskkonnateadlikkus; osalemine muudes meetmetes, mille eesmärk on säilitada ja parandada bioloogilise mitmekesisuse ning ökosüsteemiga seotud teenuseid*“ toetuse andmise ja kasutamise tingimuste sätestamine. Komisjoni rakendusemääruse (EL) nr 1242/2014, 20. november 2014, milles sätestatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 508/2014 (Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta) eeskirjad tegevuste kohta esitatavate kumulatiivsete andmete jaoks alusel on meede koodiga nr 1.18. Meede kuulub rakenduskavas Liidu prioriteedi „*Keskkonnasäästliku, ressursitõhusa, uuendusliku, konkurentsivõimelise ja teadmistel põhineva kalanduse edendamine järgmiste erieesmärkide taotlemise kaudu: veeorganismide mitmekesisuse ja ökosüsteemide kaitsmine ja taastamine*“ alla.

Määruse koostamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469).

Määrus on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006/ ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011 (ELT L 149, 20.05.2014, lk 1–66) artikli 19 lõike 1 alusel Euroopa Komisjonile heakskiitmiseks esitatud rakenduskavaga.

Määruse eelnõu ja seletuskirja valmistas ette Maaeluministeeriumi kalamajandusosakonna kalanduse arengu büroo nõunik Reili Kivilo (tel 625 6525, reili.kivilo@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Gregori Palm (tel 625 6206). Eelnõu on keeleliselt toimetanud Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (tel 625 6523).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb 15 paragrahvist.

Eelnõu §-ga 1 sätestatakse määruse reguleerimisala.

Määrusega kehtestatakse „Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava 2014–2020” (edaspidi *rakenduskava*) meetmete „Merekeskkonna bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine” ning „Sisevete loomastik ja taimestik“ raames toetuse (edaspidi *toetus*) andmise ja kasutamise tingimused ja kord ning toetuse kasutamise kava koostamise tingimused ja kord.

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse toetuse vorm ja toetatavad tegevused. Merekeskkonna bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamise toetamise vorm on tagastamatu abi, mille toetusmäär on kuni 100%, sellest 75% on Euroopa Liidu osa ja 25% Eesti osa.

Toetust antakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006 ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011 (ELT L 149, 20.05.2014, lk 1–66) (edaspidi EL 508/2014) artikli 40 lõike 1 punktides b, c ja i ning artikli 44 lõikes 6 nimetatud tegevuste elluviimiseks. Toetatavate tegevuste elluviimisel järgitakse kooskõla Komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2015/531, 24.11.2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 508/2014, määrates kindlaks Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi jaoks kalurite hügieeni-, tervishoiu-, ohutus- ja töötingimuste parandamise, merekeskkonna bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamise, kliimamuutuste leevendamise ja kalalaevade energiatõhususe parandamisega seotud rahastamiskõlblikud kulud (edaspidi EL 2015/531).

Selleks, et kaitsta ja taastada merekeskkonna bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteeme säästva püügitegevuse raamistikus võib EL 508/2014 artikli 40 lõike 1 punkti b alusel toetada mereloomastiku ja -taimestiku kaitsmiseks ja tugevdamiseks staatiliste või liikuvate struktuuride ehitamist, paigaldamist või ajakohastamist, sealhulgas nende teaduslikku ettevalmistamist ja hindamist. Eelkõige planeeritakse selle tegevuse alt toetada koha kunstkoelmute paigaldamist Liivi lahte, mille vajadus tuleneb nii rakenduskavast kui ka Euroopa Kalandusfondi 2007–2013 tellitud uuringutest. Planeeritud tegevusi toetatakse EL 2015/531, mis seab tingimused rahastamiskõlblikele kuludele, artikli 8 lõike 1b ja 1c alusel.

Selleks, et kaitsta ja taastada merekeskkonna bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteeme säästva püügitegevuse raamistikus võib EL 508/2014 artikli 40 lõike 1 punkti c alusel toetada panuse andmist mere bioloogiliste ressursside paremasse haldamisse või kaitsmisse. Selle tegevuse all nähakse eelkõige tegevusi koelmualade taastamiseks, mille vajadus tuleneb samuti rakenduskava kalapüügi peatükist. Koelmualade taastamist toetatakse ka siseveekogudel EL 508/2014 artikli 44 lõike 6 alusel. Planeeritud tegevusi toetatakse EL 2015/531, mis seab tingimused rahastamiskõlblikele kuludele, artikli 9 lõike 2b ja 2c alusel.

Selleks, et kaitsta ja taastada merekeskkonna bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteeme säästva püügitegevuse raamistikus võib EL 508/2014 artikli 40 lõike 1 punkti i alusel toetada osalemist muudes tegevustes, mille eesmärk on säilitada ja parandada bioloogilise mitmekesisuse ning ökosüsteemiga seotud teenuseid, näiteks jätkusuutlike kalavarude toetamiseks konkreetsete mere- ja rannikuelupaikade taastamine, sealhulgas nende teaduslik ettevalmistamine ja hindamine. Eelkõige nähakse selle tegevuse alt karantiinihoone rajamist, mille vajadust kajastab Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituudi aruanne „Põlula kalakasvatuse keskuse arendamise võimalused“. Planeeritud tegevusi toetatakse EL 2015/531, mis seab tingimused rahastamiskõlblikele kuludele, artikli 12 lõike 2c alusel.

Eelnõu §-ga 3 on sätestatud, et omafinantseeringu minimaalne määr puudub. Tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artikli 95 lõike 2 punktist a on

toetuse määr 100%, kui toetuse saajaks on riigiasutus, kellele on ülesandeks tehtud osutada üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid. See tähendab, et taotlejal omafinantseeringu minimaalne määr puudub.

Eelnõu § 4 sätestab abikõlblikud kulud. Abikõlblik on komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2015/531, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 508/2014, määrates kindlaks Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi jaoks kalurite hügieeni-, tervishoiu-, ohutus- ja töötingimuste parandamise, merekeskkonna bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamise, kliimamuutuste leevendamise ja kalalaevade energiatõhususe parandamisega seotud rahastamiskõlblikud kulud (ELT L 86, 31.03.2015, lk 1–8), artikli 8 lõike 1 punktides b ja c, artikli 9 lõike 2 punktides b ja c ning artikli 12 lõike 2 punktis c nimetatud tegevuste elluviimisega seotud kulu. Nimetatud kulud laienevad ka siseveekogule kui tegevus viiakse ellu siseveekogus. Abikõlblik kulu peab ühtlasi olema kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikliga 65.

Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/531 artikli 8 lõike 1 punktide b ja c kohaselt võib toimingute puhul, mis on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artikli 40 lõike 1 punkti b kohase staatiliste või liikuvate struktuuride (kunstkoelmu) ehitamise, paigaldamise või ajakohastamisega, toetada järgmise tegevusega kaasnevate kulude katmist:

- 1) kahjustunud mereökosüsteemide taastamiseks kasutatavate vahendite ostmise ja vajaduse korral paigaldamine;
- 2) ettevalmistava töö, näiteks uuringute, teadusliku uurimistöö või hindamisega seotud kulud.

Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/531 artikli 9 lõike 2 punktide b ja c kohaselt on abikõlblikud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artikli 40 lõike 1 punkti c kohase mere bioloogiliste ressursside parema haldamise või kaitsmisega seotud ning sama määruse artiklile 38 vastavad järgmiste toimingute ja tegevustega seotud kulud:

- 1) kalade, lindude ja muude organismide jaoks olulistele rannikuelupaikadele keskenduvad projektid;
- 2) tegevused, mille puhul keskendutakse sellistele kalade taastootmiseks olulistele aladele nagu rannikuäärsed märgalad.

Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/531 artikli 12 lõike 2 punkti c kohaselt võib toimingute puhul, mis on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artikli 40 lõike 1 punkti i kohase osalemisega muudes meetmetes, mille eesmärk on säilitada ja parandada bioloogilise mitmekesisuse ning ökosüsteemiga seotud teenuseid, toetada järgmise tegevusega kaasnevate kulude katmist: positiivsed kaitsemeetmed taimestiku ja loomastiku kaitsmiseks ja säilitamiseks, sealhulgas kohalike liikide loodusesse taasasustamine või nende arvukuse suurendamine ning rohelist taristut käsitlevas komisjoni teatises osutatud roheline taristu põhimõtete rakendamine.

Abikõlblik on kulu, mis on vajalik toetatavate tegevuste elluviimiseks, mis on mõistlik ja majanduslikult otstarbekas. Kõik kulud peavad järgima usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtteid ja olema vabad huvide konfliktist. Kulu loetakse põhjendatuks, kui kulu on sobiv, vajalik ja tõhus ettenähtud eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks ning on tekkinud projekti abikõlblikkuse perioodil. Kulu ei ole abikõlblik, kui tegevuskavasse nimetatud tegevus on füüsiliselt lõpetatud või täielikult ellu viidud enne taotluse esitamist PRIA-le.

Eelnõu §-s 5 täpsustatakse mitteabikõlblikud kulud. Mitteabikõlblikud on alljärgnevad kulud:

- 1) tulumaksuseaduse § 8 tähenduses seotud isikute vahel sõlmitud tehinguga kaasnev kulu;
- 2) kulu, mis on tehtud enne Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ametile (edaspidi *PRIA*) taotluse esitamise päeva, välja arvatud projekteerimisega seotud kulu, kui projekteerimistöö on tehtud peale 01. jaanuari 2014;
- 3) amortisatsioonikulud ja mitterahalised sissemaksed;

- 4) seadme või vahendi paigaldamise kulu ilma seadme ostmise kuluta;
- 5) kasutatud seadme või vahendi ostmise kulu;
- 6) kapitalirendi kulu;
- 7) sularahas tehtud kulutus, tasu sularahamakse tegemise eest, teenustasu pangatoimingu eest ja tagatismakse;
- 8) tegevuskulu ja personalikulu töölepingu seaduse mõistes; võlaõigusseaduse tingimustel sõlmitud leping on abikõlblik kulu.
- 9) finants- ja kindlustustegevusega seotud kulu;
- 10) riigilõiv, tollimaks ja erisoodustumaks;
- 11) rahatrahv, rahaline karistus, kohustuse täitmata jätmise korral makstav leppetrahv ja viivis;
- 12) kohtumenetluse kulu; Menetluskulud jagunevad nii halduskohtumenetluses kui ka tsiviilkohtumenetluses kohtukuludeks ja kohtuvälisteks kuludeks.
- 13) remondikulu;
- 14) komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 2015/531 artikli 8 lõikes 2 nimetatud tegevustega seotud kulu (a) tehisrahuna kasutatava uputatava laeva omandamine; b) peibutuspuügivahendite ehitamise ja hooldamisega seotud kulud;
- 15) projekteerimisega seotud kulud ilma sama objekti ehitamiseta projekti raames.

Eelnõu §-ga 6 sätestatakse, et toetust antakse toetuse kasutamise kava alusel. Toetuse kasutamise kava kinnitab maaeluminister KTKS-i § 21 lõike 3 kohaselt käskkirjaga ning selles nähakse muu hulgas ette ka toetuse maksimaalne suurus.

Toetuse kasutamise kava alusel võivad toetust taotleda täidesaatva riigivõimu asutus ja riigitulundusasutus, kes on toetuse kasutamise kavas nimetatud isikuna.

Maaeluministeerium avalikustab Ametlikes Teadaannetes ja oma veebilehel teate, milles kutsub asjakohaseid täidesaatva riigivõimu asutusi ja riigitulundusasutusi esitama taotlust määruse § 2 lõikes 1 nimetatud tegevuste elluviimiseks ning nende nimetamiseks toetuse kasutamise kavas.

Täidesaatva riigivõimu asutus või riigitulundusasutus, kes soovib enda nimetamist toetuse kasutamise kavas, esitab teates nimetatud tähtjaks taotluse Maaeluministeeriumile, mis sisaldab järgmisi andmeid:

- 1) haldusmenetluse seaduse § 14 lõike 3 punktides 1, 3 ja 4 nimetatud andmed;
- 2) tegevuse nimetus, eesmärk ja elluviimise aeg;
- 3) tegevuse üksikasjalik kirjeldus;
- 4) tegevuse eelarve, kus abikõlblikud kulud on üksikasjalikult ja selgelt kirjeldatud ning põhjendatud;
- 5) andmed, mis on nõutud komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 1242/2014, milles sätestatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 508/2014 (Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta) eeskirjad tegevuste kohta esitatavate kumulatiivsete andmete jaoks (ELT L 334, 21.11.2014, lk 11–38), V lisa kohaselt meetme I.18 kohta;
- 6) kudealade arv, mida planeeritakse taastada või kunstkoelmute arv, mida planeeritakse paigaldada;
- 7) kinnitus, et täidesaatva riigivõimu asutus või riigitulundusasutus ei ole toime pannud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artikli 10 lõike 1 punktis c nimetatud rikkumist ega ole pannud toime sama artikli lõikes 3 nimetatud pettust;
- 8) tegevuse maksumuse hinnakalkulatsioon koos põhjendustega või tegevuse hankedokumendi tehnilise kirjelduse ja edukaks osutunud pakkumuse ära kiri, kui hange on läbi viidud. Kui esitatakse hinnakalkulatsioon tuleb põhjenduste all ühtlasi ära tuua, kuidas on maksumuse alus kujunenud (mis on aluseks võetud).

Lõike 5 kohaselt peab taotluses esitatud tegevuse kirjeldus sisaldama vähemalt järgmist:

- 1) hetkeolukorra kirjeldus, mis muuhulgas kirjeldab probleemi või kitsaskohta, milliseid kalaliike probleem või kitsaskoht mõjutab ja mil viisil, kuidas on hetkeolukorrast mõjutatud

kalandussektor, veekeskkonna ökosüsteem ja veekeskkonna bioloogiline mitmekesisus, kas ja milliseid varasemaid tegevusi on probleemi või kitsaskoha lahendamiseks tehtud;

2) tegevuse kooskõla riiklikult tellitud teadus-, rakendusuuringu või teadushinnanguga; Välja tuua teadus-, rakendusuuring või teadushinnang, mille alusel töid teostatakse ning mis tõendab tegevuse vajalikkust.

3) tegevuse elluviimise asukoht, meeskonna suurus ja kogemus, kes tegevuse ellu viivad, tegevuste elluviimise ajakava, tegevusest kasusaajad, tegevuse elluviimise mõju kalandusele, veekeskkonnale, sh veelustikule, veekeskkonna bioloogilisele mitmekesisusele ja veekeskkonna ökosüsteemile;

4) tegevuse planeeritav tulemus ja jätkusuutlikkuse kirjeldus, mh tegevuse mõjude hilisem seire ja hindamise kirjeldus, kui see on asjakohane. Mõjude seire ja tegevuse tulemuste hindamine tuleb läbi viia koelmuualade taastamisel ja kunstkoelmute rajamisel. Karantiinihoone rajamisel on vajalik välja tuua tegevuse jätkusuutlikkuse kirjeldus peale tegevuse elluviimist, mis tähendab, et esitada tuleb teave, kuidas ning milliste vahenditega planeeritakse tegevuskulude rahastamine, prognoosida millised ja kui suured on tekkivad püsikulud.

Lähtudes hindamistulemustest ning meetme rahastamiseks ettenähtud vahendite piiridest, nimetatakse toetuse kasutamise kavas täidesaatva riigivõimu asutus ja riigitulundusasutus, kes võivad kava alusel toetust taotleda. Toetuse kasutamise kava kinnitatakse 40 tööpäeva jooksul arvates taotluse esitamise tähtaja lõppemisest. Toetuse kasutamise kava avalikustatakse Maaeluministeriumi ja PRIA veebilehel kümne tööpäeva jooksul arvates kava kehtestamisest.

Eelnõu § 7 lõike 1 kohaselt hindab Maaeluministerium toetuse kasutamise kavasse nimetamiseks taotlusi hindamisskaalal null kuni üks hindepunkti järgmiste hindamiskriteeriumite alusel:

1) tegevuse põhjendatus ja mõju meetme eesmärkide saavutamisele, mille puhul hinnatakse tegevuse mõju meetme eesmärkide saavutamisele;

2) tegevuse kulutõhusus, mille puhul hinnatakse, kas taotluses kavandatud tegevuse eelarve on selge ja mõistlik;

3) taotleja suutlikkus tegevat ellu viia, mille puhul hinnatakse taotleja võimekust taotluses kavandatud tegevuse elluviimiseks.

Eelnõu § 7 lõigetega 2–5 sätestatakse hindepunktide andmise põhimõtted. Kui hinnatakse tegevuse mõju meetme eesmärkide saavutamisele, antakse hindepunkte järgmiselt:

1) null punkti, kui tegevuse elluviimise tulemusena ei kaitsta ega taastata merekeskkonna (sh sisevete) bioloogilist mitmekesisust ega ökosüsteeme;

2) üks punkt, kui tegevuse elluviimise tulemusena kaitstakse ja taastatakse merekeskkonna (sh siseveed) bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteeme.

Kui hinnatakse taotluses kavandatud tegevuse eelarve selgust ja mõistlikkust, antakse hindepunkte järgmiselt:

1) null punkti, kui eelarves sisalduvad kulud ei ole tegevuse elluviimiseks vajalikud ja mõistlikud, tegevuse kulud ei ole realistlikud võrreldes sama töö, teenuse või soetatava vara turuhinnaga;

2) üks punkt, kui eelarves sisalduvad kulud on tegevuse elluviimiseks vajalikud ja mõistlikud, tegevuse kulud on realistlikud võrreldes sama töö, teenuse või soetatava vara turuhinnaga.

Kui hinnatakse taotleja võimekust tegevat ellu viia, antakse hindepunkte järgmiselt:

1) null punkti, kui taotleja suutlikkus tegevat ellu viia on kaheldav; Taotlejal ei ole võimekust tegevat planeeritud viisil ellu viia, nt puuduvad tegevuse elluviimiseks vajalikud valdkondlikud teadmised, oskused, kogemused. Juhul kui üheks tegevuseks on karantiinihoone rajamine või muu hoone/ehitis, siis tuleb hinnata ka finantsvõimekust jätkusuutlikuks tegevuseks peale tegevuse elluviimist, st kuidas on ette nähtud hilisem püsikulude ja tegevuskulude katmine ning millistest allikatest neid planeeritakse.

2) üks punkt, kui taotleja on suutlik tegevuse ellu viima. Taotlejal on võimekus tegevus planeeritud viisil ellu viia, nt olemas on vajalikud valdkondlikud teadmised, oskused, kogemused. Näiteks karantiinihoone või muu hoone rajamisel on taotlejal finantsvõimekus jätkusuutlikuks tegevuseks ka peale tegevuse elluviimist.

Taotlus vastab hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele, kui see on iga hindamiskriteeriumi eest saanud vähemalt ühe hindepunkti.

Eelnõu §-s 8 sätestatakse nõuded toetuse taotlejale ja taotlusele. Toetust võib taotleda toetuse kasutamise kavas nimetatud täidesaatva riigivõimu asutus või riigitulundusasutus, kes vastab kalandusturu korraldamise seaduse § 27 lõikes 2 sätestatud nõuetele (edaspidi koos *taotleja*). Toetuse taotlemiseks esitab taotleja PRIA-le toetuse taotluse, milles sisalduvad haldusmenetluse seaduse § 14 lõike 3 punktides 1–4 nimetatud andmed. Toetuse taotlus peab vastama kalandusturu korraldamise seaduse § 27 lõikes 4 sätestatud nõuetele.

Maaeluministeerium edastab PRIA-le andmed ja neid tõendavad dokumendid, mille taotleja esitas Maaeluministeeriumile § 6 lõikes 4 nimetatud taotluse lahendamiseks ning mis omavad tähendust ka toetuse taotluse lahendamisel. Tegemist on protsessi lihtsustamisega eelkõige taotleja jaoks. Taotleja ei pea esitama taotlust samal kujul kaks korda nii Maaeluministeeriumile kui ka PRIA-le. Kui taotleja taotleb tegevuse kohta toetust samal ajal mitme meetme raames või muudest riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest, esitab ta koos toetuse taotlusega sellekohase teabe.

Eelnõu §-s 9 sätestatakse toetuse taotluse menetlemise tingimused ja kord. PRIA kontrollib taotluses esitatud andmete õigsust ning taotleja, taotluse ja toetatava tegevuse vastavust toetuse saamise nõuetele, lähtudes KTKS-i §-st 28 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artikli 10 lõikest 5. Toetuse taotlust ei hinnata kalandusturu korraldamise seaduse § 29 alusel.

Eelnõu §-s 10 sätestatakse taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine. Nõuetekohase taotluse rahuldamise otsuse teeb PRIA KTKS-i § 30 lõike 5 alusel. Taotluse rahuldamata jätmise otsuse teeb PRIA KTKS-i § 30 lõikes 9 sätestatud alustel. PRIA teeb taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse 35 tööpäeva jooksul arvates taotluse saamisest. PRIA teeb taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse taotlejale teatavaks kümne tööpäeva jooksul arvates otsuse tegemisest.

Eelnõu §-s 11 sätestatakse toetuse maksmise tingimused ja kord. Toetust makstakse üksnes abikõlblike kulude hüvitamiseks ning tingimusel, et toetuse saaja on tegevuse elluviimisel järginud kõiki ettenähtud nõudeid. Toetuse saaja peab olema soetatud vara, mille kulude hüvitamiseks ta taotleb toetuse maksmist, vastu võtnud ja selle eest tasunud. Töö või teenus, mille kulude hüvitamiseks taotletakse toetuse maksmist, peab olema lõpetatud ning toetuse saaja peab olema selle vastu võtnud ja selle eest tasunud. Kuludokumendi või rahalise kohustuse tasumist tõendava maksekorralduse või pangakonto väljavõtte ärakirjal näidatud tehingu sisu peab vastama arve väljastanud isiku hinnapakkumusele.

Toetuse saaja esitab toetuse maksmise taotlemiseks pärast tegevuse täielikku või osadena elluviimist ja selle eest täielikult või osadena tasumist PRIA-le maksetaotluse, mis sisaldab järgmisi andmeid:

- 1) toetuse saaja nimi ja registrikood;
- 2) taotluse viitenumber;
- 3) periood, mille kohta maksetaotlus esitatakse;
- 4) elluviidud tegevuse abikõlblike kulude summa;
- 5) abikõlbliku kulu algdokumendi nimetus, number ja kuupäev ning abikõlbliku kulu summa.

Toetuse saaja esitab koos maksetaotlusega järgmised dokumendid:

- 1) lõike 4 punktis 5 nimetatud abikõlbliku kulu tegemist tõendava algdokumendi ära kiri ja dokumendis märgitud rahalise kohustuse tasumist tõendava maksekorralduse või pangakonto väljavõtte koopia;
- 2) töö või teenuse üleandmist-vastuvõtmist tõendava dokumendi koopia, kui tegemist on tellitud töö või teenusega.

PRIA koostab vajaduse korral maksetaotluse vormi. PRIA võib nõuda täiendava dokumendi ära kirja esitamist juhul, kui see on vajalik tegevuse elluviimise tõendamiseks ja dokumenti ei ole nimetatud lõikes 4.

Eelnõu §-s 12 sätestatakse toetuse maksmine. PRIA teeb toetuse maksmise või maksmisest keeldumise otsuse 40 tööpäeva jooksul arvates § 11 lõigetes 4 ja 5 nimetatud nõuetekohaste dokumentide saamisest. Pärast toetuse maksmise või maksmisest keeldumise otsuse tegemist teavitab PRIA toetuse saajat enda otsusest kümne tööpäeva jooksul.

Eelnõu §-ga 13 sätestatakse toetuse saaja kohustused. Toetuse saajal on kohustus kasutada toetust sihtotstarbeliselt ja mõistlikult ning kõige säästlikumal viisil, järgides toetatava tegevuse elluviimisel KTKS-is, selles määruses ja toetuse kasutamise kavas sätestatud asjakohaseid nõudeid. Toetuse sihtotstarbeline kasutamine tähendab, et kõik tehtud kulutused peavad olema suunatud toetatava tegevuse elluviimisele. Toetuse kasutamise mõistlikkuse all tuleb ennekõike hinnata, kuidas käitumised samas olukorras teised, seaduskuulekad ja heas usus tegutsevad isikud. Lisaks sellele tuleb mõistlikkuse sisustamisel arvesse võtta kohtute asjakohaseid seisukohti. Toetuse saajal on kohustus kasutada toetust kõige säästlikumal viisil. See ei tähenda, et toetuse saaja peab igal juhul eelistama kõige odavamaid väljaminekuid, vaid kulutuste tegemisel tuleb näha ette vaid need kulutused, mis on toetatava tegevuse elluviimiseks vajalikud ning võimaldavad toetatavat tegevust ka efektiivselt ellu viia.

Toetuse saaja peab tagama, et tema raamatupidamises on toetatava tegevuse kulusid kajastavad kulu- ja maksedokumendid muudest kulu- ja maksedokumentidest selgelt eristatavad. Sätte eesmärk on vähendada toetuse maksmisel vigade tekkimise riski. Kui toetuse saaja raamatupidamises on toetatava tegevuse ja toetatava tegevusega mitteseotud kulutused selgelt eristamata, suureneb risk, et toetuse saajale ei hüvitata toetatava tegevuse elluviimiseks tehtud kulutusi, kuna need pole toetatava tegevusega mitteseotud kuludest eristatavad. Samuti väheneb oht, et toetuse saajale makstakse ekslikult rohkem toetust, kui taotleja toetatava tegevuse elluviimisel kulutusi tegi.

Lõiked 3–5 sätestavad taotleja kohustuse esitada PRIA-le aruandeid toetatava tegevuse elluviimise kohta. Toetuse saajal on kohustus üks kord aastas esitada PRIA-le vahearuanne, kus ta teavitab PRIA-t tehtud töödest, tegevuse edenemisest ning elluviidud ja kavandatavatest tegevustest. See kohustus algab hetkest, mil toetuse saaja asub ellu viima toetatavat tegevust. Toetuse tegevuse elluviimise aega hakatakse arvestama hetkest, mil toetuse taotlejale on § 10 lõike 4 kohaselt tehtud teatavaks taotluse rahuldamise otsus. Vahearuanne esitatakse esimest korda üheksa kuu möödumisel arvates taotluse rahuldamise otsuse saamisest. Lisaks vahearuannde esitab toetuse saaja pärast tegevuse elluviimist, kuid hiljemalt koos viimase maksetaotlusega lõpparuande. Juhul kui toetuse saaja viib toetatava tegevuse ellu enne ühe aasta möödumist, ei teki toetuse saajal vahearuannde esitamise kohustust ning ta esitab PRIA-le üksnes lõpparuande.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artikli 40 lõike 1 punktis c nimetatud tegevuse elluviimisel korraldab toetuse saaja tegevuse mõjude järeelhindamise, millesse kaasab asjakohase pädevusega kalandusteadlase, ning esitab järeelhindamise tulemused PRIA-le. Hinnatakse tegevuse mõju kalastiku seisundile, mh kudemisele ja elupaikadele, ja bioloogilise mitmekesisusele ning veekeskkonna ökosüsteemile. Hinnangus tuleb muuhulgas

esitada pildimaterjal lõpptulemuse kohta, mõõta ja hinnata voolukiirust ja veetaset ning hinnata saadud tulemuste sobivust jões elavate kalade rändele ja elupaikadele.

Kinnisasi, mida kasutatakse toetatava tegevuse elluviimiseks, peab olema taotleja omandis, välja arvatud juhul, kui maale on taotleja kasuks seatud kasutusõigus tähtajaga, mis ei ole lühem kui viis aastat arvates viimase toetusosa maksmisest. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artikli 40 lõike 1 punktis i nimetatud tegevuse elluviimisel korral peab kavandatava ehitise ehitama kinnisasjale, mis on taotleja omandis või millele on seatud taotleja kasuks hoonestusõigus vähemalt viieks aastaks arvates viimase toetusosa maksmisest.

Eelnõu §-ga 14 sätestatakse dokumentide säilitamise kohustus. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 140 seab korraldusasutusele kohustuse teha Euroopa Kontrollikoja ja komisjonile kättesaadavaks sellised dokumendid, mis tõendavad fondide toetuse abil kantud kulusid. Sellest tulenevalt on toetuse saajal kohustus säilitada kulu abikõlblikkust tõendavaid dokumente ja muid tõendeid. KTKS-i § 34 lõige 2 sätestab selliste dokumentide säilitamise minimaalse tähtaja, milleks on neli aastat alates selle aasta 31. detsembrist, millal 30. juuni seisuga on kõikide tegevuste abikõlblikuks loetud kulude alusel toetus välja makstud. Sama lõike kohaselt võib dokumentide säilitamise tähtaega pikendada. Eelnõu § 14 lõige 1 sätestab, et dokumentide säilitamise pikkuseks on KTKS-i §-s 34 nimetatud tähtaeg. Eelnõu lõike 2 kohaselt teavitab PRIA taotlejat lõikes 1 nimetatud tähtaja algusest ja lõpust.

Eelnõu §-ga 15 lisatakse rakendussäte maaeluministri 26. jaanuari 2017. a määruse nr 11 „2017. aastal toetatavad „Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava 2014–2020” meetmed ja tegevuste liigid” täiendamiseks, et käesolevat meetet viiakse ellu ja toetatakse 2017. aastal. Samuti antakse 2017. aastal kalapüügi- ja vesiviljelustoodete käitlemisettevõtete energia- ja ressursiauditi tegemise toetust.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006/ ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011 (ELT L 149, 20.05.2014, lk 1–66). Määrus on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469).

4. Määruse mõjud

Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) rakendamise aluseks on Eesti koostatav rakenduskava, mille kinnitab Euroopa Komisjon. Rakenduskava on kättesaadav Maaeluministeeriumi veebilehel:

http://www.agri.ee/sites/default/files/content/arengukavad/emkf-2014/emkf_rakenduskava_220814.docx.

Eelnõule ei ole mõjude hindamise analüüsi lisatud, sest eelnõu puhul on tegemist EL-i õigusaktide rakendamise määrusega ning rakendatavate õigusaktide mõjude hindamise on teinud Euroopa Komisjon. Lisaks eespool nimetatud EL-i õigusaktide mõjude hindamisele on tehtud ka rakenduskava eelhindamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 mõjude hindamine on kättesaadav Euroopa Komisjoni kalanduse ja merenduse peadirektoraadi veebilehel:

http://ec.europa.eu/fisheries/reform/sec_1416_en.pdf.

Sama määruse mõjude hindamise lühikokkuvõtte on kättesaadav samal veebilehel: http://ec.europa.eu/fisheries/reform/sec_1417_en.pdf.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Meetme rakendamisega seotud kulud on abikõlblikud ning rahastatavad Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artikli 40 rakendamisel on rakenduskavas ette nähtud vahendeid 3 000 000 eurot. Meetme raames antavat toetust rahastatakse 75% ulatuses Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist ning 25% ulatuses Eesti Vabariigi riigieelarvest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati arvamuse avaldamiseks Maaeluministeeriumi määruse rakendamisega seotud osakondadele, PRIA-le, kalandussektorile ning asjaomastele teadus- ja arendusasutustele. Määruse eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Keskkonnaministeeriumile. Rahandusministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta, Keskkonnaministeeriumi märkustega (Lisa 1) on arvestatud, PRIA poolt selgitust vajanud küsimustele vastatud (Lisa 2).

(allkirjastatud digitaalselt)

Illar Lemetti

Kantsler